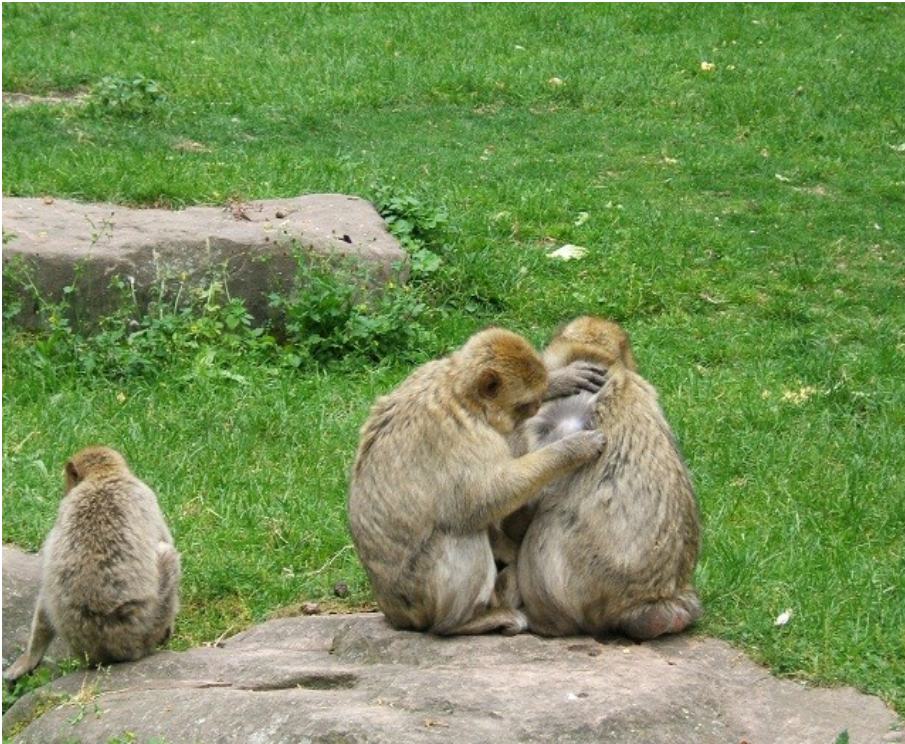

Pedikuliozė (utėlėtumas) — tikrinimo, gydymo, profilaktikos rekomendacijos

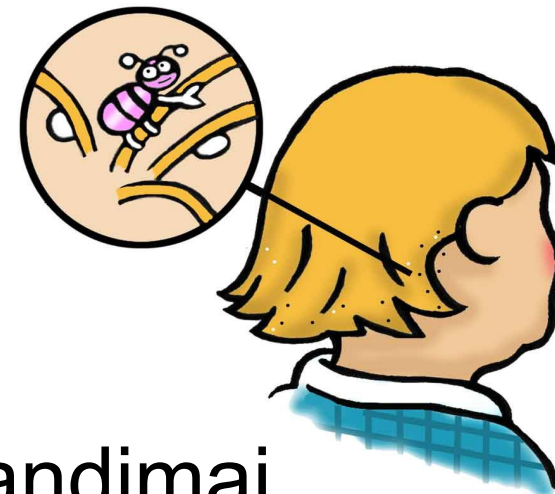

Vaikai 3-14 metų dažniausiai užsikrėčia **galvinėmis** utelėmis.

Užsikrėsti gali **bet koks vaikas (ir suaugęs)**, nepriklausomai nuo socialinio statuso.

- Mergaitės užsikrėčia 2 kartus dažniau, negu berniukai. (Ilguose plaukuose utėlei lengviau išgyventi. Ilgus plaukus sudėtingiau prižiūrėti.)
- Dažniausiai infekcija plinta vaikų darželiuose, mokyklose, stovyklose, šeimose.
- Utėlė maitinasi žmogaus krauju.

Pavojus

- Estetinis ir fizinis nemalonumas.
- Utėlė maitinasi žmogaus krauju. Įkandimai sukėlia alergiją, niežulį, kuris gali tęstis ir 7 dienas po utėlių panaikinimo.
- Dėl niežulio vaikas kąsasi ir į iškąsytas žaizdeles gali patekti infekcija.
- Nemiga (utėlės ypač aktyvios naktį).
- Irzlumas.
- Bėrimai ant kaklo po plaukais ir už ausų.

Užsikrėtimas

- **DAŽNIAUSIAI** užsikrėčiama, **artimai kontaktuojant** su apsikrėtusiu žmogumi — kai vaikai susiliečia plaukais, kai miegant jų lovytės (pagalvės) yra šalia.

- Rėčiau užsikrėčiama **keičiantis** drabužiais (dažniausiai kepurėmis), šukomis, plaukų segtukais, ausinukais ir pan.
- Utėlė **tik šliaužia**, nešokinėja, neskraido.
- **Užsikrėtimas vyksta tik suaugusiomis utėlėmis.**
- Utėlių **kiaušiniai (glindomis)** užsikrėsti praktiškai **neįmanoma.**

Buvęs užsikrėtimas nustatomas, kai aptinkami tušti glindų kiautai, negyvos glindos, negyvos utėlės. Glindos (negyvos) arba tušti kiautai tokiu atveju kaba ant plaukų toliau negu 2 cm nuo plaukų šaknų.

Aktyvus užsikrėtimas nustatomas, kai plaukuose randamos gyvos, judančios utėlės, gyvos glindos, esančios 0,5-2 cm atstumu nuo plaukų šaknų (padėtos neseniai - plaukai dar nespėjo ataugti).

Utėlės gyvenimo ciklas

Para 0

Prie plauko
priklijuojamas
kiaušinis

Dydis
0,3x0,8 mm

Para 7-8

Lerva išsirita

Para 10-11

1-a nimfos stadija

Para 13-14

2-a nimfos stadija

Para 16-17

3-ia nimfos stadija
suaugėlis

Para 17-18

Utėlės subręsta

Dydis kaip sezamo sėkla

Para 20-48

Patelė deda 4-8
kiaušinius per dieną

Para 50

Utėlė žūsta

Glindos — utėlių kiaušiniai

Gelsvai rudos ar pilkos spalvos.

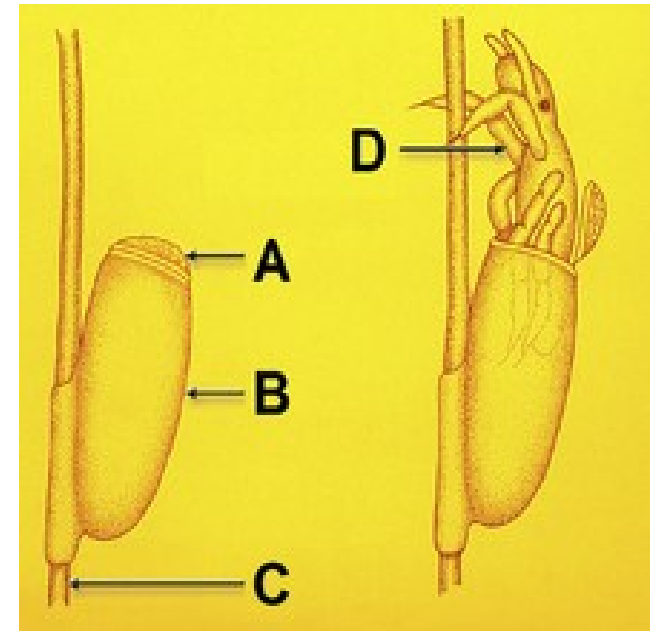
Ovalo formos.

0,8-1 mm ilgio.

Negyva pabała ir pakeičia formą.

Tvirtai laikosi prie plauko.

- Skirtingai negu pleiskanos, glindos **nenukrenta** nuo judesio, brūkštelėjimo ar pūstelėjimo.

A — dangtelis

B — kiautas

C — plaukas

D — nimfos išsiritimas

Kiaušiniai (glindos)

patelių «priklijuojami» prie plaukų specialiu skysčiu. Iššukuoti paprastomis (netankiomis) šukomis glindų neįmanoma.

- Dažniausia glindų lokalizacijos vieta - **pakaušio ir smilkinių sritys.**
- Glindos nesivysto žemesnėje kaip 28°C, bet temperatūrai pasikeitus iki optimalios, gali vystytis toliau.

Po 10 dienų iš kiaušinio išsirita **lerva** (nimfos stadija)

Permatoma, po pirmo pasimaitinimo – rusvai raudona.

3 poros kojų su nageliais.

Lerva nimfos stadijoje panaši į suaugusią utėlę, tik **dar negali daugintis (todėl efektyviausia utėles naikinti būtent nimfos stadijos metu).**

Nimfa minta krauju.

Nimfa juda žymiai lėčiau negu suaugęs vabzdys.

Po 7–12 dienų iš nimfų išsivysto suaugusios utėlės.

Suaugusi utėlė

gelsvai rudos spalvos, gali būti ir pilkos spalvos
(tamsiaplaukių žmonių plaukuose jos tamsesnės).

Turi 3 poros kojų su nageliais. Minta krauju 1-8 kartų/dieną.

Juda sausais plaukais **gana greitai**, plaukuose **pastebėti jas sunku**.

Galvinė utėlė gyvena maždaug 30-50 dienų,

Per gyvenimą sudeda apie 100-200 kiaušinių.

Aplinkoje (be šeimininko)
utėlė išgyvena ne
ilgiau kaip 1-2 dienas.

Geriausias būdas aptikti gyvą utėlę

- vandeniu sudrėkintomis tankiomis šukomis šukuoti plaukus.

Utelių naikinimui vaikams tinka tik išorinės vaistinės priemonės (**specialūs šampūnai**, bet **NE** tabletės, skirtos vidiniam vartojimui!).

Taip pat įsidėmėkite, kad:

- Net patys geriausi šampūnai nuo utelių veikia **tik suaugusius vabzdžius**.
- Glindas šampūnais sunaikinti sunku.
- Todėl plaukų plovimas specialiu šampūnu turi būti **pakartotas 2-3 kartus kas 9 dienas**: veiklioji medžiaga nužudys išsiritusias iš kiaušinėlių lervas (nimfas) prieš joms visiškai subrendant.
- Parinkti tinkamą priemonę padės gydytojas arba vaistininkas.

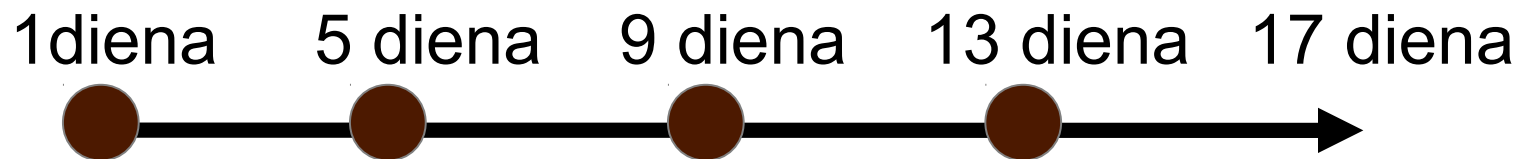

Elektroninės šukos nuo utelių

Be specialių vaistinių priemonių pašalinti utėles ir glindas galima ir **rankiniu būdu**.

- Po įprastinio galvos plovimo **reikės iššukuoti plaukus tankiomis šukomis. Pirmo iššukavimo metu pašalinamos subrendusios utėles. O kitomis dienomis — naujai išsiritusios nimfos, joms neleidžiant subręsti ir dėti naujų kiaušinių.**

- **Reguliariai iššukuojant plaukus, 17-tą dieną plaukuose neliks nei gyvų utelių, nei gyvų kiaušinių.**

Šio būdo ypatumai:

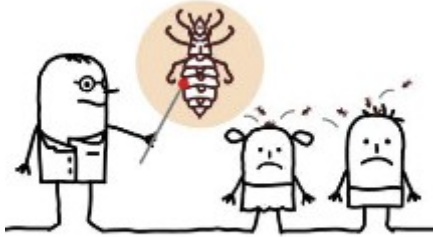
- Gydymas truks ilgiau, reikalaus daugiau kantrybės.
- Tinka alergiškiems vaikams.

Jeigu gydymas vyko tinkamai, visos utėlės ir glindos turi būti sunaikintos.

- Tačiau niežulys gali pasireikšti 7 dienas po utėlių panaikinimo.
- **Pakartotinas infekavimas reiškia, kad:**
- Buvo pakartotinas kontaktas su užkrėstu žmogumi;
- Šampūnas nebuvo paliktas ant plaukų pakankamai ilgai (nebuvo vykdyti visi su plovimu(gydymu) susiję nurodymai);
- Utėlės atsparios šiai gydymo priemonei;
- Gydymo ciklas nebuvo pakartotas po 9 dienų.

Prevencija

- Paprašykite vaikų, kad žaisdami, sportuodami, šnabždėdamiesi jie nesiliestų plaukais.
- Paaiškinkite vaikams, kad negalima dalintis su kitais vaikais savo kėpurėmis, skarelėmis, šalmais, o taip pat šukomis, segtukais, gumytėmis, rankšluosčiais ir kitomis asmens higienos priemonėmis.
- Negalima gulėti ant kilimų, lovų, pagalvių, ant kurių gulėjo pedikulioze užsikrėtę žmonės.
- Jeigu Jūsų šeimos narys kontaktavo su užsikrėtusiu žmogumi, tikrinkite jo plaukus kas 3-4 dienas.

Būtinai kartą į mėnesį
tikrinkite savo vaiko
plaukus — pedikuliozė
šiuo metu yra paplitusi.

Utėlėtumas — tai **ne** priežastis pyktis,
panikuoti arba nutylėti apie problemą.

Ši būklė pagydoma, reikia tik kantrybės.

Jeigu Jūsų vaikas lanko ugdymo įstaigą ir Jus pastebėjote, kad jis yra užsikrėtęs utėlėmis, būtinai

- praneškite apie tai į ugdymo įstaigą, nes reikia surasti infekcijos šaltinį (užsikrėtusius vaikus), nutraukti pedikuliozės plitimą;
- gydykite vaiką.

Vaikas turi grįžti į darželį/mokyklą **be utelių ir be glindų**. Netgi tušti kiaušinėlių kiautai bei negyvos glindos turi būti pašalintos nuo plaukų tam kad vaikas išvengtų klaidingo utėlėtumo nustatymo.

Ačiū už dėmesį!

